De Bijbel

De Bijbel

Het boek der boeken
Herzien door werkgroep Remco Sleiderink

De Bijbel is ongetwijfeld het belangrijkste boek van de middeleeuwen. De Bijbel is een verzameling van losse geschriften, de bijbelboeken, die over twee delen zijn verdeeld, het Oude en het Nieuwe Testament.

Twee testamenten

Het Oude Testament begint met het boek Genesis, dat beschrijft hoe God de wereld en de mens geschapen heeft. Daarna volgen enkele tientallen zeer verschillende boeken, zoals kronieken en profetieën, maar ook lyrische teksten zoals de Psalmen of het Hooglied. Al deze boeken samen vertellen de geschiedenis van het joodse volk, dat door God is uitgekozen om de Messias voort te brengen. De Messias zal ooit komen om de wereld en de mensen te redden.

De komst van de Messias

Het Nieuwe Testament gaat over de komst van die Messias: Jezus Christus, de zoon van God. Het opent met vier evangeliën. De vier evangelisten Matteüs, Marcus, Lucas en Johannes beschrijven ieder op hun eigen manier het leven en het sterven van Jezus. Verder bevat het Nieuwe Testament de geschiedenis van de apostelen, die als eersten het geloof in Jezus Christus predikten. Er zijn ook verschillende brieven van apostelen zoals Petrus en Paulus opgenomen. De Bijbel besluit met de Openbaringen van Johannes (Apocalyps), waarin wordt beschreven hoe Christus ooit terug zal keren naar de aarde voor het Laatste Oordeel.

Verborgen betekenissen

Volgens het christendom spreekt God via de bijbelse geschriften tot de mensen. Er wordt verteld waarom God de mens geschapen heeft. Ook wordt uitgelegd hoe de mens uit dankbaarheid tegenover zijn Schepper zou horen te leven. Maar de tekst van de Bijbel is lang niet altijd even helder. Soms lijken de verschillende bijbelboeken elkaar zelfs tegen te spreken. Toch was men ervan overtuigd dat God één samenhangende betekenis aan de Bijbel had meegegeven. De belangrijkste wetenschappelijke discipline in de middeleeuwen was de *theologie*. Zij had tot taak om de verborgen betekenis van de Bijbel te ontraadselen.

Een Bijbel voor iedereen

Ook al was de Bijbel dan het Boek der Boeken, dat betekende niet dat iedere middeleeuwer dit boek ook kon lezen. De meeste mensen waren analfabeet en konden zelf dus niet lezen of schrijven. Maar ook als je kon lezen, was het niet gemakkelijk om de Bijbel te begrijpen, omdat die eigenlijk alleen in het Latijn beschikbaar was. Alleen mensen die gestudeerd hadden en Latijn hadden geleerd, konden zelfstandig de Bijbel lezen en begrijpen. De gewone mensen waren aangewezen op de priesters, die in hun preken vertelden over wat er in de Bijbel stond.

Bijbelvertalingen

Men zag wel in dat dit eigenlijk niet klopte, want Gods woord was toch bestemd voor alle mensen? Daarom werd er omstreeks 1250 voorzichtig begonnen met het vertalen van de Bijbel in het Nederlands. Het begon met vertalingen van de evangeliën, want daarin stond immers het leven van Jezus beschreven. Jacob van Maerlant zette in zijn *Rijmbijbel* de bijbelse geschiedenis op rijm, maar liet ook veel bijbelboeken weg. Het duurde tot 1477 voor er een min of meer complete Nederlandse vertaling van het Oude Testament beschikbaar was, de *Delftse Bijbel*. Maar dan zijn we al in het tijdperk van de boekdrukkunst aangeland. Voor de gewone gelovigen was er verder nog de *Biblia pauperum*, een boek waarin het bijbelverhaal in eenvoudige woorden wordt beschreven en met plaatjes wordt toegelicht. De opzet ervan doet wel een beetje denken aan de tegenwoordige kinderbijbels.

National Geographic: The History of the Bible, Animated

De Bijbel is het bestverkochte boek allertijden, maar hoe is dat gekomen? Aan de hand van een animatiefilmpje wordt verteld hoe de Bijbel door de eeuwen heen werd opgeschreven en verspreid.

The Old Testament Told in Only 5 Minutes

In dit animatiefilmpje wordt in 5 minuten het Oude Testament van de Bijbel samengevat.

Bible Project: Overview of the New Testament

In dit filmpje wordt uitgelegd hoe het Nieuwe Testament is opgebouwd en hoe het werk verband houdt met het Oude Testament.

Verder lezen

- Frits van Oostrom, *Stemmen op schrift. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur vanaf het begin tot 1300* (2016), p. 357-379: 'Bijbelvertalingen'.
- Jan Hondebrink, *Religie in een notendop. Wat ieder in Nederland moet weten van jodendom, christendom en islam.* Amsterdam: Prometheus, 1999.
- Louis Goosen, *Van Abraham tot Zacharia. Thema's uit het Oude Testament in religie, beeldende kunst, literatuur, muziek en theater*. 3e verbeterde druk, Nijmegen: Sun, 1999.
- Louis Goosen, *Van Andreas tot Zacheüs. Thema's uit het Nieuwe Testament en de apocriefe literatuur in religie en kunsten*. 3e druk, Nijmegen: Sun, 1999.

https://www.literatuurgeschiedenis.org/middeleeuwen/de-bijbel